

Prilog 1

Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova

INFORMACIJA

o Analizi najboljih praksi država članica u oblasti upravljanja evropskim fondovima

Februar 2026. godine

Uvodne informacije

U okviru pregovora o pristupanju Evropskoj uniji Crna Gora kroz Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata pregovara o programskom okviru i institucionalnoj strukturi za korišćenje fondova EU nakon članstva. Iako se pravna tekovina ovog Poglavlja sastoji uglavnom od okvirnih propisa i regulativa koje se ne prenose direktno u nacionalni pravni okvir, Crna Gora je u obavezi da blagovremeno i u skladu sa pravilima EU formira adekvatnu i institucionalno stabilnu strukturu koja će omogućiti efikasno korišćenje raspoloživih fondova, u cilju finansiranja razvojne politike i ukupne modernizacije društva u skladu sa temeljnim vrijednostima EU.

U dosadašnjem toku pregovora u okviru ovog Poglavlja, Crna Gora je sa Evropskom komisijom dogovorila osnovne principe vezane za formiranje buduće strukture, a sve u okvirima završnih mjerila, dok je za privremeno zatvaranje ovog Poglavlja potrebno definisati ključne elemente buduće strukture i nosioce institucionalne odgovornosti za ključna tijela. Planom aktivnosti za ispunjavanje zahtjeva kohezije politike, koji je Vlada usvojila 3. oktobra 2025. godine, predviđeno je da će Vlada razmotriti i usvojiti Predlog institucionalnog i programskog okvira za fondove EU nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Imajući u vidu dosadašnje iskustvo stečeno u korišćenju pretpristupnih fondova, kao i najbolje prakse država članica EU, a u cilju ispunjavanja završnih mjerila za Poglavlje 22 (konkretno mjerila 4) Ministarstvo evropskih poslova je, u saradnji sa Ministarstvom finansija i ostalim institucijama zastupljenim u formatu Pregovaračke radne grupe, pripremilo Analizu najboljih praksi država članica u oblasti upravljanja evropskim fondovima, sa Predlogom institucionalnog i programskog okvira za fondove EU nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Odluka Vlade o ovom Predlogu biće osnova za ispunjavanje preostalih zahtjeva iz završnih mjerila u okviru ovog Poglavlja. Slijedom dinamičkog plana za pristupanje Crne Gore EU, značajno je naglasiti da Predlog Evropske komisije za Višegodišnji finansijski okvir (VFO) 2028–2034 uvodi novu arhitekturu finansiranja EU, objedinjujući ključne kohezije, socijalne, poljoprivredne i migracione instrumente u okviru nacionalnih i regionalnih partnerskih planova (NRPP).

Predloženi VFO 2028–2034 uvodi osnovni gornji limit od 2 hiljade milijardi eura za cjelokupni budžet kohezije politike (u tekućim cijenama), što odgovara 1,26% procijenjenog bruto nacionalnog dohotka EU. Prema trenutnim najavama, NRPP, kao ključni strateški okvir za fondove EU, će činiti 55–60% budžeta, objedinjujući kohezionu politiku, odnosno Evropski fond za regionalni razvoj (EFRR), Evropski socijalni fond (ESF+), Kohezioni fond (KF), Fond za pravednu tranziciju (FPT), Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Fond za azil, migracije i integraciju (FAMI) u jedinstveni plan po državi članici. Ovo predstavlja najznačajniju promjenu u upravljanju budžetom EU u posljednjih nekoliko decenija.

Predlog programskog okvira VFO 2028–2034 uvodi značajnu promjenu u načinu na koji države članice i Evropska komisija pregovaraju, odobravaju i sprovode sredstva EU. Prelazak sa više operativnih programa na jedinstveni Nacionalni i regionalni partnerski plan (NRPP) ima važne implikacije po ravnotežu odlučivanja između Evropske komisije i država članica, kao i po ulogu domaćih aktera u oblikovanju investicija finansiranih iz fondova EU.

U skladu sa predloženom regulativom, svaka država članica obavezna je da uspostavi najmanje jedno Upravljačko tijelo, jedno Revizorsko tijelo i, u slučaju postojanja više Upravljačkih tijela, i

Koordinaciono tijelo. Imajući u vidu složenost navednih politika (Zajednička poljoprivredna politika, Zajednička ribarstvena politika, Kohezijska politika), kao i značaj pravovremenog institucionalnog pozicioniranja, neophodno je da Crna Gora unaprijed definiše optimalan institucionalni model u okvirima u kojima je to pravno moguće, imajući u vidu da je Crna Gora još uvijek u pretpristupnom periodu, a da se percipira datum pristupanja i vjerovatnoća u pogledu dobijanja statusa punopravne članice, čime će se steći formalni preduslovi za početak korišćenja gore navedenih fondova. Crna Gora već posjeduje značajne institucionalne kapacitete izgrađene u okviru IPA sistema kroz sprovođenje tri generacije IPA programa i to u periodima 2007-2013 (IPA I), 2014-2020 (IPA II) i 2021-2027 (IPA I), ali i Reformske agende za period 2024-2027 u okviru Instrumenta za reforme i rast Zapadnog Balkana.

Detaljnije, u okviru IPA sistema:

- Ministarstvo evropskih poslova obavlja funkciju Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK) i Upravljačkog tijela za godišnje akcije i višegodišnji akcioni program 2025-2027 i ima centralnu ulogu u programiranju, koordinaciji, nadgledanju, evaluaciji i komunikaciji sa Evropskom komisijom;
- Ministarstvo finansija, kroz funkciju Nacionalnog službenika za ovjeravanje (NAO) i Upravljačke strukture, odgovorno je za finansijsko upravljanje i izvještavanje, te uspostavljanje i praćenje efikasnog funkcionisanja sistema interne kontrole i izdavanje godišnjih izjava o upravljanju za sve IPA programe koji se sprovode u okviru modela indirektnog upravljanja. Takođe, Ministarstvo finansija ima značajnu ulogu u programima Sektorske budžetske podrške i Programima Unije;
- Resorna ministarstva koja obavljaju uloge posredničkih tijela, uz izuzetak Operativnih programa gdje Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, te Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera obavljaju uloge upravljačkih tijela (za IPA III programe);
- Revizorsko tijelo, kao funkcionalno nezavisno tijelo od svih učesnika u sistemu upravljanja i kontrole sredstava EU fondova, čiji je zadatak potvrđivanje djelotvornosti i stabilnosti funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole sredstvima iz EU fondova u Crnoj Gori.

Dodatno, u okviru Reformske agende:

- Ministarstvo evropskih poslova ima ulogu nacionalnog koordinatora odgovornog za koordinaciju reformi, nadgledanje, izvještavanje i komunikaciju;
- Ministarstvo finansija, kroz funkciju zamjenika nacionalnog koordinatora, upravlja finansijskim tokovima i podnosi zahtjeve za plaćanja, te uspostavlja sistem za praćenje i sprovođenje programa;
- Resorna ministarstva sprovode sektorske reforme/korake i redovno izvještavaju o napretku;
- Centralna jedinica za harmonizaciju, Jedinice unutrašnje revizije, Revizorsko tijelo, AFCOS i druga tijela nadležna za sistem kontrole i revizije Reformske agende.
- Navedeni sistemi potvrđuju institucionalnu zrelost Crne Gore i predstavljaju snažnu osnovu za institucionalni okvir predviđen novim predlogom VFO-a.

Analiza institucionalnih rešenja u državama članicama EU pokazuje da:

- koordinaciju kohezijske politike najčešće obavljaju ministarstva sa horizontalnim nadležnostima (evropski poslovi, regionalni razvoj, finansije);
- višesektorskim EFRR/KF programima najčešće upravljaju ministarstva finansija ili regionalnog razvoja;

- ESF/ESF+ programi su u nadležnosti ministarstava rada/socijalnog staranja;
- revizorsku funkciju obavljaju ili posebne revizorske institucije ili nacionalne revizorske institucije sa specijalizacijom za EU fondove.
- Poljoprivreda i ribarstvo su u nadležnosti resornih ministarstava.

Ovakva praksa država članica EU, dosadašnje iskustvo iz IPA programa implementiranih kroz IPA I, IPA II i IPA III perspektive i institucionalni kapaciteti kojima raspolaže Crna Gora, kao i potreba da Crna Gora uspostavi više upravljačkih tijela spram različitosti sektorskih politika, potvrđuje i dalju potrebu za upostavljanjem tijela sa snažnim centralnim koordinacionim kapacitetom. Na ovaj način, Crna Gora formalno definiše institucionalni okvir za sprovođenje kohezije politike EU nakon pristupanja, uključujući upravljačka tijela, revizorsko tijelo i okvir za uspostavljanje posredničkih tijela, uz jasno obezbijeđeno odvajanje funkcija između relevantnih institucija.

Koraci u narednom periodu

U narednom programskom periodu, odnosno kada budu poznati prioriteti Crne Gore za finansiranje iz EU fondova u periodu 2028. – 2034., odnosno kada Evropska komisija izradi tzv. Dokument pozicioniranja države (*Country position paper*) koji je preduslov za početak procesa programiranja i pripreme Nacionalnog i regionalnog partnerskog plana, biće potrebno imenovati i posrednička tijela, odnosno nivo ispod upravljačkih tijela, koja će biti zadužena za operativno sprovođenje i kontrolu troškova na terenu.

Ovo će uključivati i posrednička tijela na nivou 1 i 2, čija je uloga olakšavanje rada upravljačkih tijela u konkretnim oblastima politika i tipovima finansijskih instrumenata. Konkretno, posrednička tijela na nivou 1 su nadležna za pojedine oblasti politika što bi mogla biti resorna ministarstva, dok su posrednička tijela na nivou 2 obično specijalizovana za pojedine tipove finansijskih instrumenata, što bi u slučaju Crne Gore mogli biti npr. buduća Centralna agencija za finansiranje i ugovaranje EU fondova, Razvojna banka, Fond za inovacije, Eko fond, Zavod za zapošljavanje CG, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju itd.

S obzirom na planiranu dinamiku iz Plana aktivnosti za ispunjavanje zahtjeva kohezije politike, održane sastanke s Evropskom komisijom kojom su definisani tačni dokumenti koje Crna Gora mora dostaviti Evropskoj komisiji kao dokaze prema kojima će se mjerila ocjenjivati kao ispunjena, identifikacija ključnih institucija za sprovođenje EU fondova poslije 2028. samo je jedan u nizu koraka koje je potrebno sprovesti.

Ministarstvo evropskih poslova kao buduće koordinaciono tijelo NRPP-a. biće odgovorno za cjelokupnu koordinaciju svih tijela, u prvom redu Upravljačkih tijela, pripremu budućeg NRPP-a, te za sprovođenje Plana aktivnosti za Poglavlje 22 u skladu s reinterpetacijama završnih mjerila Evropske komisije. Dodatno, kako bi se obezbijedila institucionalna stabilnost buduće strukture, što je jedan od ključnih zahtjeva Evropske komisije, potrebno je na adekvatan način inkorporirati okvir buduće strukture u nacrt Zakona o Vladi, zbog čega je saradnja Ministarstva evropskih poslova, Ministarstva finansija i Ministarstva javne uprave ključna za kreiranje kompletne strukture u predstojećem periodu.

Na osnovu svega navedenog, sačinjen je sljedeći:

PREDLOG INSTITUCIONALNOG OKVIRA ZA PERIOD NAKON 2028. GODINE

1. Koordinaciono tijelo – Ministarstvo evropskih poslova

Sve pripreme za funkcije koordinacionog tijela u skladu s predlogom nove regulative obavljaće Ministarstvo evropskih poslova. Funkcije predviđaju cjelokupno planiranje namjene fondova, koordinaciju svih uključenih institucija, pregovore s Evropskom komisijom, nadgledanje, evaluaciju i komunikaciju i vidljivost. Takođe, buduće Koordinaciono tijelo zaduženo je za pripremu Nacionalnog i regionalnog partnerskog plana, kao i koordinaciju rada upravljačkih tijela.

2. Upravljačko tijelo za program „Pametni i održivi razvoj“ – Ministarstvo finansija

Sve pripreme za funkcije Upravljačkog tijela za Poglavlje NRPP-a „Pametni i održivi razvoj“ obavljaće Ministarstvo finansija. Ovo poglavlje uključivaće finansiranje iz Evropskog fonda za regionalni razvoj, Evropskog kohezionog fonda i Fonda za pravednu tranziciju.

3. Upravljačko tijelo za program „Zapošljavanje, obrazovanje, zdravlje i socijalna inkluzija“ - Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga

Sve pripreme za funkcije Upravljačkog tijela za Poglavlje NRPP-a „Zapošljavanje, obrazovanje, zdravlje i socijalna inkluzija“ obavljaće Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga. Ovo poglavlje uključivaće finansiranje iz Evropskog socijalnog fonda.

4. Upravljačko tijelo za fondove Zajedničke poljoprivredne politike – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Sve pripreme za funkcije Upravljačkog tijela za Poglavlje NRPP-a „Ruralni razvoj“ obavljaće Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ovo poglavlje uključivaće finansiranje iz Evropskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

5. Upravljačko tijelo za fondove Zajedničke ribarstvene politike – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Sve pripreme za funkcije Upravljačkog tijela za Poglavlje NRPP-a „Ribarstvo“ obavljaće Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ovo poglavlje uključivaće finansiranje iz Evropskog pomorskog, ribarskog i fonda za akvakulturu.

6. Upravljačko tijelo za programe teritorijalne saradnje – Ministarstvo evropskih poslova

Sve pripreme za funkcije Upravljačkog tijela za programe teritorijalne saradnje za koje će Crna Gora preuzeti funkcije Upravljačkog tijela za programe teritorijalne saradnje obavljaće Ministarstvo evropskih poslova. U ovom trenutku nije poznat broj programa, ali oni će uključivati ona područja i države s kojima trenutno programi prekogranične saradnje funkcionišu u IPA sistemu s državama ne-članicama Evropske unije što će obuhvatati tekuće programe prekogranične saradnje s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Kosovom i Srbijom.

7. Revizorsko tijelo – Revizorsko tijelo Crne Gore

Sve pripreme za funkcije Revizorskog tijela za fondove EU nakon članstva obavljaće Revizorsko tijelo Crne Gore.

Prilog 3

Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova

Analiza najboljih praksi država članica u oblasti upravljanja evropskim fondovima

*Opcije za institucionalno uređenje, zasnovane na naučenim lekcijama i
najboljim praksama u državama članicama*

Podgorica, februar 2026.

Sadržaj

1	UVOD.....	15
2	OBAVEZNA TIJELA PREMA NOVOM NACRTU VIŠEGODIŠNJEG FINANSIJSKOG OKVIRA ZA PERIOD 2028-2034.....	16
3	PREGLED KOORDINACIONIH MEHANIZAMA (KOHEZIONI FONDOVI SA DRUGIM INSTRUMENTIMA EU) U DRŽAVAMA ČLANICAMA EU	17
3.1	Utvrđivanje definicija	18
3.2	Mehanizmi koordinacije Kohezionih fondova sa drugim instrumentima EU u državama članicama EU	19
4	RELEVANTNOST ISKUSTAVA DRŽAVA ČLANICA EU SA MEHANIZMIMA KOORDINACIJE U SVRHU ODREĐIVANJA KOORDINACIONOG TIJELA CRNE GORE	20
5	UPRAVLJAČKA TIJELA ZA KOHEZIONU POLITIKU	21
6	REVIZORSKO TIJELO	30
6.1	Revizorska tijela	31
7	TREKUTNO ISKUSTVO CRNE GORE U UPRAVLJANJU FONDovima EU, KLJUČNI ZAKLJUČCI I PREPORUKE	34
7.1	Trenutno iskustvo Crne Gore u upravljanju fondovima EU	34
7.2	Nadležnosti Koordinacionog i Upravljačkih tijela u okviru NRPP-a i trenutno stanje	35
8	PREPORUKE	38
8.1	Koordinaciono tijelo.....	38
8.2	Upravljačka tijela.....	38
8.3	Revizorsko tijelo.....	39
8.4	Trenutno imenovane institucije u okviru IPA i/ili RGF-a.....	40
9	ANEKS 1: SPISAK POTENCIJALNIH CRNOGORSKIH JAVNIH KORISNIKA NRPP-A (2028-2034), UKLJUČUJUĆI POTENCIJALNA BUDUĆA PROGRAMSKA TIJELA NRPP-A	41

Akronimi i skraćenice

CAP	Zajednička poljoprivredna politika Evropske unije (<i>Common Agricultural Policy</i>)
CLLD	Lokalni razvoj vođen zajednicom (<i>Community Led Local Development</i>)
COM	Evropska komisija (<i>European Commission</i>)
CPR	Regulativa o zajedničkim odredbama (<i>Common Provisions Regulation</i>)
EAFRD	Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (<i>European Agricultural Fund for Rural Development</i>)
EMFAF	Evropski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (<i>European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund</i>)
ERDF	Evropski fond za regionalni razvoj (<i>European Regional Development Fund</i>)
ESF	Evropski socijalni fond (<i>European Social Fund</i>)
ITI	Integrisana teritorijalna investicija (<i>Integrated Territorial Investment</i>)
JTF	Fond za pravednu tranziciju (<i>Just Transition Fund</i>)
MoF	Ministarstvo finansija (<i>Ministry of Finance</i>)
NRPP	Nacionalni i regionalni partnerski plan (<i>National Regional Partnership Plan</i>)
OP	Operativni program (<i>Operational Programme</i>)
PMO	Kabinet premijera (<i>Prime Minister's Office</i>)
RRF	Fond za otpornost i oporavak (<i>Recovery Resilience Facility</i>)
SME	Mala i srednja preduzeća (<i>Small and Medium-sized Enterprises</i>)
YEI	Inicijativa za zapošljavanje mladih (<i>Youth Employment Initiative</i>)

1 Uvod

Jedno od završnih mjerila koje Crna Gora treba da ispuni u okviru Poglavlja 22 pristupnih pregovora je usvajanje institucionalnog okvira za sprovođenje kohezivne politike za period 2028-2034. godine, uključujući formalno uspostavljanje institucionalnih struktura.

Glavni eksterni izazov za privremeno zatvaranje ovog mjerila je nedostatak pravne sigurnosti po pitanju pravnog okvira za finansijsku perspektivu 2028-2034. Nacrt novog Višegodišnjeg finansijskog okvira za 2028-2034. godinu objavljen je u julu 2025. godine¹, i o njemu će se raspravljati kroz konsultativni proces i mehanizam tripartitnog dijaloga. Veliki su izgledi da Evropski parlament i Savjet neće usvojiti Višegodišnji finansijski okvir do datuma predviđenog za privremeno zatvaranje mjerila iz Poglavlja 22 za Crnu Goru (sredina 2026).

Međutim, Plan aktivnosti za Poglavlje 22, koji je Vlada usvojila 2. oktobra 2025. godine, predviđa obavezu privremeno uspostavljenih programskih tijela da započnu sa neophodnim pripremama, kao i obavezu Vlade da u formi Zaključka donese odluku o planiranim tijelima, na osnovu prethodnog razmatranja planiranog institucionalnog okvira od strane Radne grupe za Poglavlje 22 u prvom kvartalu 2026. godine, a sve u skladu sa predlozima Komisije za regulatorni okvir za period nakon 2027. godine. Očekuje se takođe da će se Zaključkom Vlade odrediti buduće Koordinaciono tijelo, što nije obavezno u skladu sa regulativama iz 2021-2027. godine, ali je postalo praksa mnogih država članica EU; Koordinaciono tijelo predviđeno je u Nacrtu novog Višegodišnjeg finansijskog okvira Komisije za 2028-2034.

Analiza najboljih praksi država članica u oblasti upravljanja evropskim fondovima sa opcijama za institucionalno uređenje, zasnovane na naučenim lekcijama i najboljim praksama u državama članicama, koja je utvrđena Planom aktivnosti, predstavlja početni korak u definisanju institucionalnog okvira za njeno sprovođenje. Radna grupa će razmatrati ovaj dokument, koji pruža inpute za donošenje Zaključka Vlade, uzimajući, između ostalog, u obzir zaključke Studije o broju i obimu programa, ali i, u mjeri u kojoj je to moguće, naučene lekcije i najbolje prakse u državama članicama, kao i relevantno iskustvo Crne Gore. Radna grupa je prethodno usvojila Studiju o broju i obimu programa kojom je planirano da Crna Gora pripremi dva programa za sprovođenje kohezivne politike, i to prvi koji će se finansirati iz Evropskog fonda za regionalni razvoj i Kohezivnog fonda, dok će se drugi program finansirati iz Evropskog socijalnog fonda. Stoga je gore navedeni Zaključak prva pretpostavka u okviru ovog dokumenta.

Drugo, pretpostavlja se da se „**institucionalni okvir za sprovođenje kohezivne politike**“ odnosi na uspostavljanje obaveznih organa koji prema važećim regulativama predstavljaju Upravljačko tijelo i Revizorsko tijelo. Ovi organi su takođe potvrđeni u okviru institucionalne arhitekture opisane u predlozima Komisije za regulatorni okvir za period nakon 2027. godine. Pored toga, u pogledu imenovanja budućeg **Koordinacionog tijela**, ono bi moglo postati obavezni **organ** prema regulativama za period 2028-2034. U oba slučaja (obavezni ili neobavezni), takođe se pretpostavlja da će Crna Gora imenovati Koordinaciono tijelo. Ako Koordinaciono tijelo postane obavezno programsko tijelo prema novim regulativama, njegove osnovne funkcije će biti utvrđene u regulativama; dodatne funkcije bi se ovom tijelu mogle povjeriti dodjeljivanjem nekih od funkcija koje države članice EU moraju obavljati, a koje regulative ne dodjeljuju konkretnom tijelu (tj. samo su identifikovane kao funkcije država članica). Ako Koordinaciono tijelo nije obavezno, odluku o

¹ Budžet EU za period 2028-2034.

njegovim funkcijama donosi Vlada, uzimajući u obzir najbolje prakse u državama članicama EU koje su relevantne za koordinacionu funkciju kohezione politike, te su stoga korisna referenca i za Koordinaciono tijelo.

2 Obavezna tijela prema novom Nacrtu Višegodišnjeg finansijskog okvira za period 2028-2034.

Prema predlozima Komisije za Višegodišnji finansijski okvir za 2028-2034. godinu, svaka država članica EU će pripremiti Nacionalni i regionalni partnerski plan (NRPP) sa širokim opsegom prihvatljivosti koji obuhvata kohezionu politiku, zajedničku poljoprivrednu politiku i druge oblasti politike. Poglavlja unutar NRPP-a pružaju specifikacije programiranja, pa zasebni programi više nijesu potrebni.² Jedan Interreg plan će biti pripremljen na osnovu poglavlja koja su pripremila Interreg tijela³.

Sljedeća „programska tijela“ planirana su prema Predlogu Regulative o NRPP-u:

- Jedno ili više **upravljačkih tijela**, jedna ili više **agencija za plaćanje** i jedno ili više **revizorskih tijela** za Plan.

Predlozi Komisije propisuju da „u slučajevima kada država članica odredi više od jednog upravljačkog tijela, osnovaće **Koordinaciono tijelo**. Upravljačkom tijelu može se povjeriti obavljanje određenih funkcija Koordinacionog tijela. Svi dogovori između Koordinacionog i Upravljačkog tijela se „evidentiraju u pisanom obliku“.

„Revizorsko tijelo je javni organ, funkcionalno nezavisan od subjekata revizije. Reviziju može sprovesti javno ili privatno tijelo koje nije Revizorsko tijelo pod nadležnošću tog tijela“.

„Države članice će osigurati poštovanje načela podjele funkcija, kako između tako i unutar tijela nadležnih za Plan“.

Na osnovu navedenog, može se pretpostaviti da će Crna Gora imenovati:

- Dva upravljačka tijela zadužena za sprovođenje nacionalne Kohezione politike u okviru NRPP-a, kako je utvrđeno u zaključcima Studije o broju i obimu programa;

² Predlog Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Evropskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredni i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za period 2028-2034. kojom se mijenjaju postojeće Regulative (EU) 2023/955 i Regulative (EU, Euratom) 2024/2509 {SWD(2025) 565 konačna verzija} [Evropski fond za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredni i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost - Evropska komisija](#); Brisel, 16.7.2025. COM(2025) 565 konačni Predlozi (1 do 18) Predloga Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta o osnivanju Evropskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredni i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za period 2028-2034 i izmjene Regulative (EU) 2023/955 i Regulative (EU, Euratom) 2024/2509 {SWD(2025) 565 konačna verzija} – vidi Prilog V, uključujući predlog za pripremu plana NRP-a, uključujući programiranje intervencija Kohezione politike u okviru namjenskih poglavlja.

³ Predlog Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta o osnivanju Evropskog fonda za regionalni razvoj, uključujući Evropsku teritorijalnu saradnju (Interreg) i Kohezionog fonda kao dijela Fonda utvrđenog Regulativom (EU) [...] [NRP] i o utvrđivanju uslova za sprovođenje podrške Unije regionalnom razvoju od 2028. do 2034. godine COM/2025/552 konačna verzija [Evropski fond za regionalni razvoj i Kohezioni fond - Evropska komisija](#)

- Upravljačko tijelo zaduženo za Interreg poglavlja, kojim Crna Gora upravlja u skladu sa Interreg planom (ako se zadrže postojeće programske oblasti prekogranične saradnje, Crna Gora će najvjerojatnije automatski preuzeti upravljanje za najmanje tri programa: Crna Gora – Kosovo, Crna Gora – Srbija, i Crna Gora – Bosna i Hercegovina, a ako Crna Gora uđe u EU prije Albanije, upravljaće i programom Crna Gora – Albanija);
- Upravljačko tijelo i Agenciju za plaćanja zaduženi za Zajedničku poljoprivrednu politiku (CAP) Evropske unije;
- Upravljačko tijelo zaduženo za sprovođenje podrške Unije Zajedničkoj ribarskoj politici i politici pomorstva i akvakulture⁴;
- Koordinaciono tijelo.

Pitanje imenovanja Upravljačkog tijela i Agencije za plaćanje za Zajedničku poljoprivrednu politiku Evropske unije, kao i Upravljačkog tijela za sprovođenje podrške Unije Zajedničkoj ribarskoj politici i politici pomorstva i akvakulture, iako nije razmatrano u ovom dokumentu, takođe bi se moglo uključiti u Zaključak Vlade, jer je očigledno neophodno uspostavljanje ovih tijela za navedene oblasti politike.

Prema Predlogu Regulative o NRPP-u, „Upravljačko tijelo može imenovati jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje određenih zadataka u okviru njihove nadležnosti“ (član 49.4).

Prema odobrenom Planu aktivnosti za Poglavlje 22 za Crnu Goru, koji je završen nakon dijaloga sa Evropskom komisijom, usvajanje Uredbe o imenovanju tijela i struktura za sprovođenje Kohezione politike EU, koja može uključivati identifikaciju jednog ili više posredničkih tijela, planirano je za drugi kvartal 2028. Ovo iz razloga jer se posrednička tijela mogu identifikovati nakon što se mjere Kohezione politike uključe u NRPP.

S tim u vezi, iako će grupa potencijalnih posredničkih tijela biti privremeno uključena u aktivnosti pripreme administrativnih kapaciteta predviđene usvojenim Planom aktivnosti, ova Studija ne sadrži preporuke vezane za njihovu identifikaciju.

3 Pregled koordinacionih mehanizama (kohezioni fondovi sa drugim instrumentima EU) u državama članicama EU

Regulativa o NRPP-u propisuje integrisaniji proces programiranja, a sve u cilju postizanja usklađenosti između prioriteta EU i nacionalnih aktivnosti.⁵ U obrazloženju Predloga Regulative Komisije o NRPP-u navodi se da će „integrisano programiranje omogućiti snažnije sinergije između politika, npr. kako bi se državama članicama omogućilo da na sveobuhvatniji način odgovore na izazove sa kojima se suočavaju ruralne i primorske oblasti, kao i sa drugim programima finansiranja EU (npr. Evropski fond za konkurentnost ili Instrument za povezivanje Evrope)“.

U uvodnoj odredbi (31) Predloga Regulative Komisije o NRPP-u, navodi se da NRPP treba da obezbijedi *komplementarnost* i *sinergiju* različitih mjera koje podržavaju različite oblasti politika

⁴ 2025/0235 (COD) Predloga Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta o utvrđivanju uslova za sprovođenje podrške Unije Zajedničkoj ribarskoj politici, Evropskom paktu o okeanima i pomorskoj i akvakulturnoj politici Unije kao dijela Nacionalnog i regionalnog partnerskog fonda utvrđenog Regulativom (EU) [Fond NRP] za period 2028-2034. godine.

⁵ Objašnjenje Predloga Regulative Komisije o NRPP-u.

targetirajući različite grupe korisnika. U članu 7, stav 5 (kopiran i u Poglavlju 4 u nastavku) koristi se ista terminologija i od država članica se očekuje da, u skladu sa svojim nadležnostima, obezbijede **koordinaciju**, *usklađenost* i *sinergiju* između fondova NRPP-a, drugih programa i instrumenata Unije.

Shodno tome, iako član 50 Predloga Regulative o NRPP-u, koji se odnosi na „funkcije Koordinacionog tijela“, eksplicitno ne upućuje na gore navedene obaveze država članica, podrazumijeva se da će ove obaveze biti ispunjene kroz rad Koordinacionog tijela. S tim u vezi, neophodno je jasno definisati terminologiju koja se koristi u Regulativi.

3.1 Utvrđivanje definicija

Komplementarnost, koordinacija i sinergija su često korišćeni pojmovi u dokumentima EU. Na primjer, u zakonodavnom paketu Regulative o zajedničkim odredbama, ovi pojmovi se po nekoliko puta ponavljaju u različitim odjeljcima. Međutim, ne postoji jasna definicija ovih pojmova, koji se koriste i kao sinonimi sa različitim značenjima. Pored toga, procjena komplementarnosti, koordinacije i sinergije zasniva se na kvalitativnoj procjeni, jer ne postoje utvrđene metode ili skale koje bi obezbijedile objektivnost.

U nedavno objavljenom dokumentu Komisije⁶ navedene su sljedeće definicije:

- Komplementarnost između dva fonda/instrumenta postoji kada su uspostavljeni i mehanizmi koordinacije i sinergija. Dakle, komplementarnost postoji samo kada je ona obezbijeđena kako na strateškom nivou (koordinacija), tako i na operativnom nivou (sinergija).
- **Koordinacija** obuhvata:
 - **Saradnju**, tj. postojanje i efikasnost konkretnog aranžmana/organizacije/rutine za koordinaciju programa sa drugim programom/fondovima/instrumentima.
 - **Komunikaciju**, tj. postojanje procesa i procedura koji obezbjeđuju razmjenu informacija i podataka između različitih tijela zaduženih za upravljanje različitim programima/fondovima/instrumentima.
 - **Sinergija** nastaje kada dva ili više fondova/instrumenta međusobno djeluju na nivou intervencije.

Demarkacija/razgraničavanje je još jedan pojam koji se često koristi u kontekstu programiranja. Demarkacija podrazumijeva jasno razgraničavanje različitih izvora finansiranja, bez aktivnog uključivanja u koordinaciju aktivnosti za bolju integraciju. Demarkacija je usmjerena na preliminarnu identifikaciju izvora finansiranja koji je najprikladniji za određene intervencije, čime se obezbjeđuje efikasnost bez aktivnog nastojanja za integrisanim, zajedničkim unapređenjima. Programi mogu utvrditi kriterijume za demarkaciju intervencija iste prirode i sa istim periodom implementacije kako bi se izbjeglo dupliranje sličnih projekata i dvostruko finansiranje. U tom slučaju, program može navesti da se intervencije koje nijesu u njegovom dometu mogu finansirati iz drugog programa/fonda/instrumenta.

Posljednji pojam koji treba definisati je **preklapanje politika**. Ovaj pojam se koristi kada dva programa/fonda/instrumenta obuhvataju iste **oblasti politika** i isti tip **korisnika**. Koncept se

⁶ Evropska komisija, Strateška koordinacija i finansijska komplementarnost CPR fondova s drugim instrumentima EU. Završni izvještaj, februar 2025.

primjenjuje kako bi se provjerilo da potencijalno preklapanje ne dovodi do potencijalnih nejasnoća i dvostrukog finansiranja, odnosno kada programi/fondovi/instrumenti imaju iste oblasti politika i tip korisnika, ali nivo koordinacije ne postoji ili je nizak i/ili tip intervencija nije jasno definisan (pa samim tim nije moguće identifikovati ni vrstu sinergije).

3.2 Mehanizmi koordinacije kohezionih fondova sa drugim instrumentima EU u državama članicama EU

U državama članicama EU, **mehanizmi koordinacije između fondova EU treba da budu usmjereni na optimizaciju resursa i podsticanje strateške koordinacije, kao i finansijske komplementarnosti i sinergije između različitih fondova, kako na strateškom, tako i na nivou intervencija.** Koordinacija je naročito relevantna u državama koje imaju podijeljene nacionalne i regionalne nadležnosti za upravljanje fondovima EU, ali problem koordinacije postoji u svim državama članicama EU.

Nedavna studija, čiju izradu je finansirala Evropska komisija,⁷ izvršila je procjenu načina na koji upravljačka tijela koriste politike i mogućnosti implementacije koje pruža Regulativa o zajedničkim odredbama (CPR) 2021/1060, u cilju unapređenja komplementarnosti između različitih fondova na strateškom nivou, kao i na nivou intervencije. **Studija je identifikovala značajna preklapanja politika između CPR fondova, kao i između njih i drugih fondova i instrumenata EU u nekoliko ključnih oblasti, kao što su inovacije, zelena i digitalna tranzicija, kao i povezanost.** U državama članicama EU, mehanizmi koordinacije i sinergije najčešće se uočavaju između ERDF, JTF, ESF+ i EMFAF, dok su manje izraženi između ovih i drugih fondova i instrumenata EU. CPR fondovi, posebno ERDF i ESF+, imaju dobro strukturirane strateške mehanizme (kao što su Partnerski sporazumi i Odbori za nadgledanje), kao i operativne alate (npr. integrisani teritorijalni instrumenti i Strategije pametne specijalizacije) koji potencijalno mogu da povežu ove fondove sa drugim fondovima i instrumentima EU. Ipak, kada je riječ o Strategijama pametne specijalizacije, Evropski revizorski sud je utvrdio da se izdvajanja za inovacije u okviru Kohezione politike najvećim dijelom realizuju nezavisno od izdvajanja iz programa Horizont.

Dakle, iako su analize pitanja koordinacije između fondova Kohezione politike i Fonda za oporavak i otpornost tokom ciklusa potrošnje EU 2021-2027. donijele značajna razmatranja u vezi sa koordinacijom fondova EU kojima direktno upravljaju država članica EU (i strateška koordinacija i finansijska komplementarnost), pitanje **strateške koordinacije** je mnogo šire, imajući u vidu veliki broj programa i sve veću vrijednost sredstava kojima direktno upravlja Evropska komisija u istim sektorima politike koji obuhvataju i kohezione fondove.

Uprkos postojećim mehanizmima i alatima, mogućnosti za sinergiju na operativnom nivou često ostaju nedovoljno iskorišćene od strane upravljačkih tijela, kao što je slučaj, na primjer, sa finansijskim transferima. Takođe, drugi fondovi djelimično zanemaruju ciljeve Kohezione politike, ograničavajući potencijal za integrisanu i sveobuhvatnu implementaciju politika. Studija identifikuje **opšte izazove u koordinaciji**, administrativne složenosti i ograničenja vezana za resurse kao glavne prepreke za efikasno obezbjeđivanje koordinacije i sinergije, kao i za postizanje šireg cilja politika EU. Ističe se da se **komplementarnost najbolje postiže pažljivim osmišljavanjem programa koje podrayumijeva detaljnu analizu potreba i aktivno**

⁷ Ibid.

uključivanje zainteresovanih strana, kako bi se izbjegla povremena i zahtjevna prilagođavanja programa tokom faze implementacije. Preporučuje se pojednostavljeno regulatorno okruženje, vraćanje prethodnih (ex-ante) evaluacija i osnaživanje tijela nadležnih za programe kroz obezbjeđivanje potrebnih resursa i mjera za izgradnju kapaciteta. Ove aktivnosti treba da budu usmjerene na optimizaciju korišćenja resursa i kroz uspostavljene mehanizme koordinacije (kao što su Odbori za nadgledanje) i integraciju strategija (kao što su CLLD i ITI) radi jačanja komplementarnosti prema načelu odozdo prema gore.

U većini država članica EU postoji **mehanizam za koordinaciju Kohezione politike**, koji podrazumijeva različite aranžmane. U Hrvatskoj, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije je koordinaciono tijelo za ERDF, CF, ESF+ i JTF; u Rumuniji, ovu funkciju obavlja Ministarstvo za investicije i evropske projekte (MIPE); u Poljskoj je Ministarstvo finansija i regionalne politike koordinaciono tijelo; u Grčkoj je Ministarstvo ekonomije i razvoja koordinaciono tijelo; koordinacija Kohezione politike Letonije je prvenstveno odgovornost Ministarstva finansija; u Bugarskoj, Vijeće ministara nadgleda sve kohezione fondove. Kada je riječ o **koordinaciji sa RRF**, iako ovaj mehanizam finansira slične investicije, kao i kohezioni politika, u 19 od ukupno 27 država članica, nadzor nad RRF-om sprovodi druga institucija, a ne institucija zadužena za koordinaciju fondova kohezione politike.⁸

4 Relevantnost iskustava država članica EU sa mehanizmima koordinacije u svrhu određivanja Koordinacionog tijela Crne Gore

Iskustvo država članica EU sa funkcijom koordinacije u sprovođenju Kohezione politike proističe iz potrebe da se obezbijedi odgovarajuća komplementarnost, koordinacija, koherentnost i sinergija između fondova EU. Član 5.3 Regulative 2021/1060 (Regulativa o zajedničkim odredbama za period 2021-2027) navodi: „Države članice i Komisija promovišu koordinaciju, komplementarnost i koherentnost između fondova i drugih instrumenata i fondova Unije. Oni optimizuju mehanizme koordinacije između odgovornih subjekata kako bi se izbjeglo dupliranje tokom planiranja i implementacije. S tim u vezi, države članice i Komisija takođe uzimaju u obzir relevantne preporuke specifične za zemlju prilikom programiranja i implementacije fondova”.

Nacr Višegodišnjeg finansijskog okvira Komisije za 2028-2034. sadrži sličnu odredbu u članu 7.5 Predloga Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta o osnivanju Evropskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralne oblasti, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za period 2028-2034. (u daljem tekstu **Predlog Regulative o NRPP-u**)⁹: „Komisija i nadležne države članice, u skladu sa svojim nadležnostima, obezbjeđuju koordinaciju, usklađenost i sinergije između fonda i drugih programa i instrumenata Unije. U tu svrhu, oni obezbjeđuju: (a) komplementarnost i usklađenost između različitih instrumenata na nivou Unije, države i regiona, kako u fazi planiranja, tako i tokom sprovođenja; (b) blisku saradnju između nadležnih organa za sprovođenje i kontrolu na nivou Unije, države i regiona radi postizanja ciljeva fonda i sinergije između mjera u okviru različitih ciljeva fonda“.

⁸ CEMR, Fondovi kohezione politike 2021-2027. Pregled upravljanja i implementacije evropskih strukturnih i investicionih fondova u evropskim zemljama.

⁹ Predlog Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta o osnivanju Evropskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralna područja, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za period 2028-2034 i o izmjeni Regulative (EU) 2023/955 i Regulative (EU, Euratom) 2024/2509 {SWD(2025) 565 konačna verzija}.

Prema ovoj formulaciji, koordinacija se prvenstveno odnosi na moguća preklapanja u politikama i potrebu za jasnim razgraničenjem između različitih izvora finansiranja. Međutim, za funkciju koordinacije jednako je važna i podrška apsorpciji sredstava EU, postizanju planiranih rezultata i usklađenosti troškova.

Iskustvo u upravljanju kohezionom politikom pruža korisne smjernice za Crnu Goru za imenovanje Koordinacionog tijela, imajući u vidu da ova **funkcija u državama članicama EU zahtijeva značajno programsko iskustvo u rješavanju izazova koji proizilaze iz ciljeva komplementarnosti i sinergije, kao i iskustvo u pregovorima sa Komisijom**. Iskustvo u upravljanju Interreg programima takođe podrazumijeva koordinaciju partnera tokom programskog ciklusa.

RRF je **privremeni instrument** osmišljen da ublaži ekonomske i društvene posljedice virusa COVID-19. U nekim državama članicama EU, mehanizam koordinacije bio je drugačiji od mehanizma za Kohezionu politiku zbog specifičnosti RRF-a, naročito u slučajevima kada su te države koristile i kredite – dok se finansiranje putem Kohezivne politike bazira na bespovratnim sredstvima koja Evropska komisija prenosi državama članicama. Ovaj dvostruki model koordinacije je u nekim državama doveo do preklapanja finansiranja između fondova Kohezivne politike, RRF fondova i Instrumenta za povezivanje Evrope, što je zaključio i Evropski revizorski sud u nedavnom izvještaju.¹⁰

Budući da Komisija, kroz direktno upravljanje, upravlja značajnim iznosom sredstava ;iji su ciljevi komplementarni ciljevima Kohezivne politike (kao što su Horizont, Instrument za povezivanje Evrope, Evropski fond za konkurentnost, Mehanizam civilne zaštite Unije, podrška Unije za pripravnost i odgovor na hitne zdravstvene situacije, i drugi), **ključno je obezbijediti efikasnu koordinaciju između sredstava pod direktnim upravljanjem i sredstava pod podijeljenim upravljanjem**. Stoga je prethodno iskustvo u koordinaciji programa (na nacionalnom nivou) kojima direktno upravlja Komisija (npr. Programi Unije) i programa pod podijeljenim upravljanjem (npr. Interreg programi) dodatni kriterijum za imenovanje Koordinacionog tijela za implementaciju Kohezivne politike u Crnoj Gori.

5 Upravljačka tijela za kohezionu politiku

Ovo poglavlje analizira institucionalne postavke u državama članicama EU koje upravljaju kohezionim fondovima kroz jedan, dva ili više programa, u cilju identifikacije institucija koje obavljaju funkciju Upravljačkog tijela za ERDF, CF i ESF+, uzimajući u obzir da se Fond za pravednu tranziciju više neće finansirati po završetku sadašnje finansijske perspektive. U razmatranje su uzete istih 12 država članica koje su analizirane i u Studiji o broju i opsegu programa: Bugarska, Kipar, Hrvatska, Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Rumunija, Slovačka i Slovenija. Ove države članice EU ne upravljaju programima na regionalnom nivou, osim Rumunije. Analiza ne obuhvata Upravljačka tijela za Interreg programe.

¹⁰ Evropski revizorski sud. Posebni izvještaj 22/2024: Dvostruko finansiranje iz budžeta EU – sistemima kontrole nedostaju bitni elementi za ublažavanje povećanog rizika koji proizlazi iz RRF modela finansiranja koji nije povezan s troškovima. <https://www.eca.europa.eu/en/publications?ref=sr-2024-22>

U periodu 2021-2027. tri države članice EU sprovode sve fondove kroz jedan nacionalni program: Kipar, Estonija i Slovačka.

Institucionalna struktura u državama članicama EU sa više kohezionih programa je sljedeća:

Bugarska sprovodi devet tematskih nacionalnih programa u periodu 2021-2027. Uprava Savjeta ministara, Direktor za „Dobro upravljanje“ je Upravljačko tijelo za program posvećen tehničkoj pomoći. Ministarstvo rada i socijalne politike je Upravljačko tijelo za program za razvoj ljudskih resursa financiran iz ESF+.

Hrvatska sprovodi tri nacionalna programa u periodu 2021-2027: Konkurentnost i kohezija – ERDF/CF (Upravljačko tijelo: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije); Efikasni ljudski resursi – ESF+ (Upravljačko tijelo: Ministarstvo rada, penzionog sistema, porodice i socijalne politike); Integrisani teritorijalni program – ERDF/JTF (Upravljačko tijelo: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije). U prethodnom programskom periodu, Hrvatska je sprovodila dva Operativna programa: Konkurentnost i kohezija – ERDF/CF (Upravljačko tijelo: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije); Efikasni ljudski resursi – ESF+ (Upravljačko tijelo: Ministarstvo rada, penzionog sistema, porodice i socijalne politike).

Češka u periodu 2021-2027. sprovodi osam nacionalnih tematskih programa pod nadležnošću relevantnih resornih ministarstava. Ministarstvo rada i socijalne politike Republike Češke/Sektor za evropske fondove i međunarodnu saradnju je Upravljačko tijelo za program Zapošljavanje koji financira ESF+. Ministarstvo regionalnog razvoja – Odjeljenje za upravljanje PTP je Upravljačko tijelo za program tehničke pomoći koji financiraju ERDF/CF.

Mađarska je u periodu 2014-2020. implementirala pet nacionalnih i tri regionalna programa. Jedan od nacionalnih programa bio je Operativni program za razvoj ljudskih resursa, financiran iz ERDF/ESF. Upravljačko tijelo za ovaj program bilo je Ministarstvo za ljudske resurse, dok je druge programe implementiralo Ministarstvo za nacionalni razvoj. U periodu 2021-2027. Mađarska sprovodi sedam nacionalnih programa kohezije politike¹¹ za koje je zadužen Kabinet premijera, konkretno Državni sekretarijat za implementaciju programa razvoja ljudskih resursa, saobraćaja, zaštite životne sredine i energetske efikasnosti, kao i drugi državni sekretarijati (npr. Teritorijalni i razvojni program „TOP Plusz“ za čiju implementaciju je zadužen zamjenik državnog sekretara za programe regionalnog razvoja, Kabinet premijera). Upravljačko tijelo za Program razvoja ljudskih resursa 2021-2027. je u okviru Državnog sekretarijata za implementaciju programa razvoja ljudskih resursa, saobraćaja, zaštite životne sredine i energetske efikasnosti, u okviru Kabineta premijera.

Letonija je u periodu 2014-2020. implementirala sve fondove kroz jedan program; Upravljačko tijelo je bilo Ministarstvo finansija. U periodu 2021-2027. Letonija sprovodi dva programa: Finansiranje iz Kohezije politike za koji je Upravljačko tijelo Ministarstvo finansija, i Program za smanjenje materijalne deprivacije kojim upravlja Ministarstvo za socijalnu zaštitu.

Litvanija u periodu 2021-2027. implementira dva nacionalna programa: Investicije iz fondova EU (Upravljačko tijelo: Ministarstvo finansija) i Program za smanjenje materijalne deprivacije (Upravljačko tijelo: Ministarstvo socijalne sigurnosti i rada). Program rasta i zapošljavanja bio je jedini program koji je Litvanija implementirala u periodu 2014-2020. dok je Ministarstvo finansija bilo Upravljačko tijelo.

¹¹ Izvor: Evropska komisija, Partnerski sporazum sa Mađarskom 2021-2027. usvojen 22. decembra 2022.

Malta u periodu 2021-2027. implementira dva nacionalna programa: višesektorski program posvećen investicijama u radna mjesta i razvoj, financiran iz ERDF/CF/JTF, i drugi program podrške ljudskim resursima i vještinama, financiran iz ESF+. Odjeljenje za koordinaciju planiranja i prioriteta u Ministarstvu zaduženom za fondove EU je Upravljačko tijelo za oba programa.

Rumunija u periodu 2021-2027. implementira osam nacionalnih programa i osam regionalnih programa. Ministarstvo za investicije i evropske projekte je Upravljačko tijelo za sedam nacionalnih programa, uključujući program za obrazovanje i zapošljavanje koji finansira ESF+, program za socijalnu inkluziju i dostojanstvo koji finansiraju ERDF/ESF+, te program za zdravstvo koji finansiraju ERDF/ESF+; Ministarstvo saobraćaja i infrastrukture je Upravljačko tijelo za program u oblasti saobraćaja.

Slovenija je u periodu 2014-2020. implementirala jedan program, za koji je Ministarstvo kohezije i regionalnog razvoja bilo Upravljačko tijelo. U periodu 2021-2027. Slovenija implementira dva programa: kohezionu politiku EU, za koju je Upravljačko tijelo Ministarstvo kohezije i regionalnog razvoja, i Program za rješavanje materijalne deprivacije, kojim upravlja Ministarstvo rada, porodice, socijalnih poslova i jednakih mogućnosti u svojstvu Upravljačkog tijela.

Tabela 2 u nastavku prikazuje detaljne informacije o upravljačkim tijelima za kohezionu politiku u odabranim državama članicama EU. **Raznolikost rješenja potvrđuje da, osim u državama članicama koje su se odlučile za jedinstveni program:**

1. Upravljačka tijela za sektorske programe (npr. Program za energetiku, Program za saobraćaj) su uglavnom resorna ministarstva odgovorna za određenu politiku. Postoje izuzeci od ovog pristupa; na primjer, u Mađarskoj sektorskim programima upravlja Kabinet premijera.
2. Upravljačka tijela za programe koji sprovode finansiranje iz Kohezije politike za klaster višesektorskih socijalnih politika (zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvo i socijalna inkluzija), koje primarno podržava ESF, obično su resorna ministarstva nadležna za zapošljavanje, koja vode i razvoj i implementaciju programa za ostale sektore (obrazovanje, zdravstvo i socijalna inkluzija). Mađarska je i ovdje izuzetak, jer podrškom ESF takođe upravlja Kabinet premijera; drugi izuzetak je Rumunija, gdje je Ministarstvo investicija i evropskih projekata Upravljačko tijelo za programe Obrazovanje i zapošljavanje, Socijalna inkluzija i dostojanstvo, te Zdravstvo. U jednoj državi članici EU – Bugarskoj – postoji program za obrazovanje (Sektorski program) kojim upravlja Izvršna agencija za obrazovni program u svojstvu Upravljačkog tijela, dok Ministarstvo rada i socijalne politike djeluje kao Upravljačko tijelo za ostala tri sektora u okviru klastera socijalne politike.

Programi koji su isključivo namijenjeni pomoći u hrani i/ili osnovnoj materijalnoj pomoći kroz ESF funkcionišu kao samostalni programi u Bugarskoj (gdje se ESF+ sprovodi kroz tri zasebna programa), kao i u Letoniji, Litvaniji i Sloveniji. Ovim programima upravljaju sljedeće institucije kao upravljačka tijela: u Bugarskoj, Agencija za socijalnu pomoć; u Letoniji, Ministarstvo za socijalnu zaštitu; u Litvaniji, Ministarstvo socijalne sigurnosti i rada; i u Sloveniji, Ministarstvo za rad, porodicu, socijalna pitanja i jednake mogućnosti.

3. U okviru uzorka država članica EU analiziranih u ovoj Studiji, šest država članica EU odlučilo se za dva nacionalna programa u periodu 2014-2020. i/ili 2021-2027. Kao što je prikazano u Tabeli 2 ispod, u ovim državama:

Upravljačka tijela za programe koji sprovode kohezije fondove za klaster višesektorskih politika, koji kombinuje, na primjer, infrastrukturu i konkurentnost, a koje primarno

podržavaju ERDF i Kohezioni fond, su ministarstva sa integrativnim, koordinacionim funkcijama, kao što su Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije Hrvatske, Ministarstvo za koheziju i regionalni razvoj Slovenije, Ministarstvo za EU fondove Malte i Ministarstva finansija Kipra, Letonije i Litvanije;

Upravljačka tijela za programe koji sprovode kohezione fondove u okviru klastera višesektorskih socijalnih politika, uz podršku ESF/ESF+, su resorna ministarstva sa mandatom za socijalnu politiku u četiri države članice (Hrvatska, Letonija, Litvanija i Slovenija) i ministarstva sa integrativnim, koordinacionim funkcijama u dvije države članice.

TABELA 1 PROGRAMI KOHEZIONE POLITIKE ODABRANIH DRŽAVA ČLANICA EU

Država članica EU (period)	Višesektorski programi za konkurentnost i javne investicije	Klaster višesektorskih socijalnih programa
Kipar (2014-2020)	1. Operativni program za konkurentnost i održivi razvoj – ERDF/CF Upravljačko tijelo: Generalni direktorat za evropske programe, koordinaciju i razvoj, Ministarstvo finansija	2. Zapošljavanje, ljudski resursi i socijalna kohezija – ESF/YEI Upravljačko tijelo: Generalni direktorat za evropske programe, koordinaciju i razvoj, Ministarstvo finansija
Hrvatska (2014-2020)	1. OP Konkurentnost i kohezija – ERDF/CF Upravljačko tijelo: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije	2. OP Efikasni ljudski resursi – ESF Upravljačko tijelo: Ministarstvo rada, penzionog sistema, porodice i socijalne politike
Malta (2014-2020 i 2021-2027)	1. Ulaganje u radna mjesta i razvoj – CF/ERDF/JTF Upravljačko tijelo: Odsjek za planiranje i koordinaciju prioriteta u Ministarstvu nadležnom za fondove EU	2. Ljudski resursi i vještine – ESF+ Upravljačko tijelo: Odsjek za planiranje i koordinaciju prioriteta u Ministarstvu nadležnom za fondove EU
Litvanija (2021-2027)	1. Ulaganja iz fondova EU – CF/ERDF/ESF+/JTF Upravljačko tijelo: Ministarstvo finansija	2. Program za rješavanje materijalne deprivacije - ESF+ Upravljačko tijelo: Ministarstvo socijalne sigurnosti i rada
Letonija (2021-2027)	1. Finansiranje Kohezione politike – ERDF/CF/ESF+ Upravljačko tijelo: Ministarstvo finansija	2. Rješavanje materijalne deprivacije ESF+/ Upravljačko tijelo: Ministarstvo socijalne zaštite
Slovenija (2021-2027)	1. Kohezijska politika EU 2021-2027 – CF/ERDF/ESF+/JTF Upravljačko tijelo: Ministarstvo kohezije i regionalnog razvoja	2. Program za rješavanje materijalne deprivacije u Sloveniji za period 2021-2027 – ESF+ Upravljačko tijelo: Ministarstvo rada, porodice, socijalnih pitanja i jednakih mogućnosti

Izvor: Analiza autora.

U periodu 2021-2027. države članice sa jednim Programom odlučile su se za Ministarstvo finansija kao Upravljačko tijelo (Kipar, Estonija) i Ministarstvo ulaganja, regionalnog razvoja i informatizacije kao Upravljačko tijelo (Slovačka Republika).

TABELA 2 UPRAVLJAČKA TIJELA ZA KOHEZIJU U ODABRANIM DRŽAVAMA ČLANICAMA EU

#	Država članica	Programi kohezije politike 2014-2020 i alokacija EU ¹²	Programi kohezije politike 2021-2027, alokacije EU i Upravljačka tijela
1	Bugarska	Osam tematskih operativnih programa: 1. OP Životna sredina – ERDF/CF 2. OP Inovacije i konkurentnost - ERDF 3. OP u okviru Inicijative za mala i srednja preduzeća – ERDF 4. OP Regije u rastu – ERDF 5. OP Saobraćaj i saobraćajna infrastruktura – ERDF/CF 6. OP Nauka i obrazovanje za pametan rast – ERDF/ESF 7. OP Dobro upravljanje – ESF 8. OP Razvoj ljudskih resursa – ESF/YEI	Devet tematskih programa: 1. Program Konkurentnost i inovacije u preduzećima – ERDF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo inovacija i rasta</i> 2. Pametna transformacija – ERDF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo inovacija i rasta</i> 3. Tehnička pomoć – ERDF Upravljačko tijelo: <i>Uprava Savjeta ministara, Direktorat za dobru upravu</i> 4. Životna sredina – ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo zaštite životne sredine i vode</i> 5. Saobraćajna povezanost - ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo saobraćaja i komunikacija</i> 6. Razvoj ljudskih resursa – ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo rada i socijalne politike</i> 7. Obrazovanje – ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Izvršna agencija za obrazovni program</i> 8. Pomoć u hrani i/ili osnovna materijalna pomoć – ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Agencija za socijalnu pomoć</i> 9. Razvoj regija – ERDF/JTF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo regionalnog razvoja i javnih radova</i>
2	Kipar	Dva nacionalna programa:	Jedinstveni program:

¹² Kao što je objavljeno na stranicama o podacima vezanim za koheziju.

		1. Operativni program za konkurentnost i održivi razvoj – ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Generalni direktorat za evropske programe, koordinaciju i razvoj, Ministarstvo finansija</i> 2. Zapošljavanje, ljudski resursi i socijalna kohezija – ESF/YEI Upravljačko tijelo: <i>Generalni direktorat za evropske programe, koordinaciju i razvoj, Ministarstvo finansija</i>	Program Kohezije politike „THALIA 2021-2027“ -CF/ERDF/ESF+/JTF Upravljačko tijelo: <i>Generalni direktorat za rast pri Ministarstvu finansija</i>
3	Češka	Sedam tematskih nacionalnih programa: 1. Preduzetništvo i inovacije za konkurentnost – ERDF 2. Životna sredina – ERDF/CF 3. Integrirani regionalni OP – ERDF 4. Istraživanje, razvoj i obrazovanje – ERDF/CF 5. Tehnička pomoć – CF 6. Saobraćaj – ERDF/CF 7. Zapošljavanje – ESF/YEI 1 Regionalni program: OP Pragovski pol rasta – ERDF/ESF	Osam nacionalnih tematskih programa: 1. Program konkurentnosti – ERDF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo industrije i trgovine</i> 2. Integrirani regionalni program – ERDF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo regionalnog razvoja</i> 3. Johannes Amos Comenius (Istraživanje, razvoj i obrazovanje) – ERDF/ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo obrazovanja, omladine i sporta</i> 4. Saobraćaj – CF/ERDF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo saobraćaja</i> 5. Životna sredina – CF/ERDF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo zaštite životne sredine</i> 6. Zapošljavanje – ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo rada i socijalne politike</i> 7. Tehnička pomoć – ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo regionalnog razvoja</i> 8. Pravedna tranzicija – JTF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo zaštite životne sredine</i>
4	Estonija	Jedinstveni program: Operativni program za fondove kohezije politike – ERDF/ESF/CF	Jedinstveni program: Program za fondove Kohezije politike ERDF/ESF/CF/JTF Upravljačko tijelo: <i>Državni centar za zajedničke usluge (Riigi Tugiteenuste Keskus), vladina agencija pod upravom Ministarstva finansija</i>

5	Hrvatska	Dva nacionalna programa: 1. OP Konkurentnost i kohezija – ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU</i> 2. OP Efikasni ljudski resursi – ESF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo rada, penzionog sistema, porodice i socijalne politike</i>	Tri nacionalna programa: Konkurentnost i kohezija - ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije</i> Efikasni ljudski resursi - ESF+ - Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo rada, penzionog sistema, porodice i socijalne politike</i> Integrirani teritorijalni program – ERDF/JTF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije</i>
6	Mađarska	Pet nacionalnih programa: 1. OP za ekonomski razvoj i inovacije – ERDF/ESF/YEI 2. OP za životnu sredinu i energetske efikasnost – ERDF/CF 3. OP za razvoj ljudskih resursa – ERDF/ESF 4. OP Integrirani saobraćaj – ERDF/CF 5. OP za razvoj javne uprave i državne službe – ERDF/ESF/CF Dva regionalna programa: OP za teritorijalni razvoj i razvoj naselja – ERDF/ESF OP za konkurentnu središnju Mađarsku – ERDF/ESF	Sedam nacionalnih programa: 1. Operativni program za ekonomski razvoj i inovacije plus – ERDF/ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Zamjenik državnog sekretara za programe ekonomskog razvoja, Kabinet premijera</i> 2. Ekološka i energetska efikasnost plus – ERDF/CF/JTF Upravljačko tijelo: <i>Zamjenik državnog sekretara za programe razvoja saobraćaja, životne sredine i energetske efikasnosti, Kabinet premijera</i> 3. Implementacija Plus – CF/ERDF/ESF+/JTF Upravljačko tijelo: <i>Zamjenik državnog sekretara za programe razvoja saobraćaja, životne sredine i energetske efikasnosti, Kabinet premijera</i> 4. Integrirani razvoj saobraćaja plus – ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Zamjenik državnog sekretara za programe razvoja saobraćaja, životne sredine i energetske efikasnosti, Kabinet premijera</i> 5. Razvoj ljudskih resursa – ERDF/ESF Upravljačko tijelo: <i>Zamjenik državnog sekretara za regionalne razvojne programe, Kabinet premijera</i> 6. Digitalna obnova Plus – ERDF/ESF+ Upravljačko tijelo:

			<i>Zamjenik državnog sekretara za razvoj EU u Kabinetu premijera</i> 7. Program teritorijalnog razvoja i razvoja naselja Plus „TOP Plusz“ – ERDF/ESF+ <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Zamjenik državnog sekretara za regionalne razvojne programe u Kabinetu premijera</i>
7	Litvanija	Jedinstveni program: OP za rast i zapošljavanje – ERDF/ESF/CF/YEI	Dva nacionalna programa: 1. Ulaganja fondova EU – CF/ERDF/ESF+/JTF <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Ministarstvo finansija</i> 2. Program za rješavanje materijalne deprivacije – ESF+ <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Ministarstvo socijalne sigurnosti i rada</i>
8	Letonija	Jedinstveni program: Investicije iz strukturnih fondova EU – ERDF/ESF/CF/YEI	Dva nacionalna programa: 1. Finansiranje iz kohezione politike – ERDF/CF/ESF+ <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Ministarstvo finansija</i> 2. Rješavanje materijalne deprivacije – ESF+ <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Ministarstvo socijalne zaštite</i>
9	Malta	Dva nacionalna programa: 1. OP za podsticanje konkurentne i održive ekonomije – CF/ERDF <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Odjeljenje za planiranje i koordinaciju prioriteta (PPCD) – Ministarstvo za evropske poslove i sprovođenje Izbornog manifesta</i> 2. OP za inicijative MSP – ERDF OP za ulaganje u ljudski kapital – ESF <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Kancelarija zamjenika premijera - Odjeljenje za planiranje i koordinaciju prioriteta</i>	Dva nacionalna programa: 1. Ulaganje u radna mjesta i razvoj – CF/ERDF/JTF <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Odjeljenje za planiranje i koordinaciju prioriteta u Ministarstvu nadležnom za fondove EU</i> 2. Ljudski resursi i vještine – ESF+ <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Odjeljenje za planiranje i koordinaciju prioriteta u Ministarstvu nadležnom za fondove EU</i>
10	Rumunija	Sedam tematskih programa (šest iz 2018.): 1. OP za konkurentnost – ERDF 2. OP za krupnu infrastrukturu – ERDF/CF 3. OP za tehničku pomoć – ERDF 4. OP za integrisani regionalni program – ERDF	Osam tematskih programa: 1. Pametni rast, digitalizacija i finansijski instrumenti – ERDF <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i> 2. Održivi razvoj – ERDF/CF <u>Upravljačko tijelo:</u> <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i>

		5. OP za inicijative MSP (spojen 2018. sa Regionalnim OP) – ERDF¹³ 6. OP za administrativne kapacitete – ESF 7. OP za ljudski kapital – ESF/YEI	3. Saobraćaj – ERDF/CF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo saobraćaja i infrastrukture</i> 4. Obrazovanje i zapošljavanje – ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i> 5. Socijalna inkluzija i dostojanstvo – ERDF/ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i> 6. Zdravlje – ERDF/ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i> 7. Tehnička pomoć – ERDF/ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i> 8. Pravedna tranzicija – JTF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo investicija i evropskih projekata</i> Osam regionalnih ERDF programa. Upravljačka tijela: <i>Osam regionalnih razvojnih agencija</i>
11	Slovačka	Sedam tematskih programa (šest iz 2019.): OP za integrisanu infrastrukturu – CF/ERDF Integrisani regionalni OP – ERDF OP za ljudske resurse – ESF/ERDF/YEI OP za kvalitet životne sredine – ERDF/CF OP za tehničku pomoć – ERDF OP za efektivnu javnu upravu – ESF OP za istraživanje i inovacije (spojen 2019. godine sa programom „Integrisana infrastruktura“)¹⁴ – ERDF	Jedinstveni program: Program Slovačka - SK – ERDF/CF/JTF/ESF+ Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo ulaganja, regionalnog razvoja i informatizacije Slovačke Republike</i>
S	Slovenija	Jedinstveni program: Koheziona politika EU 2014-2020 – ERDF/ESF/CF/YEI	Dva nacionalna programa: 1. Koheziona politika EU 2021-2027 – CF/ERDF/ESF+/JTF Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo kohezije i regionalnog razvoja</i> 2. Program za rješavanje materijalne deprivacije u Sloveniji za period 2021-2027 – ESF+

¹³ Spojen sa Regionalnim operativnim programom C(2018) 6889 16. oktobra 2018.

¹⁴ Spojen sa OP Integrisana infrastruktura odlukom Komisije C(2019)9078 od 11. decembra 2019.

			Upravljačko tijelo: <i>Ministarstvo rada, porodice, socijalnih pitanja i jednakih mogućnosti</i>
--	--	--	--

Izvor: Inforegio, <https://cohesiondata.ec.europa.eu/> i CEMR, Fondovi Kohezione politike 2021-2027. Pregled upravljanja i implementacije evropskih strukturnih i investicionih fondova u evropskim zemljama.

6 Revizorsko tijelo

Revizorska tijela za sredstva EU su, u većini država članica EU, osnovana kao nezavisne institucije koje nijesu dio Državne revizorske institucije (DRI). Na uzorku od dvanaest država članica analiziranih u ovoj studiji, u četiri zemlje (Kipar, Estonija, Rumunija, Slovačka) Revizorsko tijelo za sredstva EU je osnovano u okviru DRI, kao što je prikazano u Tabeli 4 ispod.

TABELA 3: ODABRANE DRŽAVE ČLANICE EU, BROJ PROGRAMA KOHEZIONE POLITIKE I NADLEŽNOSTI ZA REVIZIJU

#	Država	Broj stanovnika	Broj programa kohezione politike 2021-2027.		Institucionalna odgovornost za reviziju sredstava EU	Uloga DRI
			ERDF, CF, ESF+, JTF	Interreg		
1	Bugarska	6.838.937	9	12	Izvršna agencija za reviziju sredstva iz fondova Evropske unije	Ne
2	Kipar	979.900	1	4	Državna revizorska institucija Republike Kipar (DRI)	Da
3	Hrvatska	3.874.400	3	13	Agencija za reviziju sistema sprovođenja programa Evropske unije (ARPA)	Ne
4	Češka	10.516.707	8	11	Revizorsko tijelo je odsjek Ministarstva finansija	Ne
5	Estonija	1.370.000	1	7	Državna revizorska institucija Estonije (DRI)	Da
6	Mađarska	9.689.010		13	Generalni direktorat za reviziju fondova Evropske unije je tijelo za reviziju fondova EU	Ne
7	Letonija	1.856.900	2	10	Ministarstvo finansija	Ne
8	Litvanija	2.890.700	2	7	Ministarstvo finansija	Ne, od 30.

#	Država	Broj stanovnika	Broj programa kohezione politike 2021-2027.		Institucionalna odgovornost za reviziju sredstava EU	Uloga DRI
			ERDF, CF, ESF+, JTF	Interreg		
						aprila 2025. (ranije funkcija DRI)
9	Malta	574.300	2	4	Kabinet premijera	Ne
10	Rumunija	19.042.455	8	12	Revizorsko tijelo pri Državnom računovodstvenom sudu Rumunije (DRI)	Da
11	Slovačka	5.419.500	1	11	Revizorsko tijelo Slovačke je Državna revizorska kancelarija Slovačke Republike (NKU - SR) (DRI)	Da
12	Slovenija	2.130.900	2	13	Revizorsko tijelo Republike Slovenije, Ministarstvo finansija – Kancelarija za nadzor budžeta, Odjeljenje za reviziju evropskih fondova u podijeljenom upravljanju	Ne

Izvori: Evropska komisija, 28. april 2023. godine SWD(2023) 134 konačna verzija, Radni dokument Komisije, Kohezija 2021-2027. Stvaranje snažnije Unije. Izvještaj o ishodu programiranja kohezione politike za period 2021-2027; Eurostat (6. juli 2025). "Statistika stanovništva i promjena stanovništva"; Internet stranice navedenih revizorskih tijela/DRI.

6.1 Revizorska tijela

BUGARSKA

Izvršna agencija za reviziju sredstva iz fondova Evropske unije (AEUF EA)¹⁵ je tijelo odgovorno za sprovođenje specifičnih revizija fondova i programa EU.

KIPAR

Vrhovna revizorska institucija Republike Kipar¹⁶ je revizorsko tijelo za programe koje EU sufinansira na Kipru.

¹⁵ <https://aeuf.minfin.bg/en/2>

¹⁶ https://www.audit.gov.cy/audit/audit.nsf/index_en/index_en

HRVATSKA

Revizorsko tijelo u Hrvatskoj je Agencija za reviziju sistema sprovođenja programa Evropske unije (ARPA).¹⁷

ČEŠKA

Revizorsko tijelo je odjeljenje Ministarstva finansija.¹⁸ Ovo odjeljenje obavlja dužnosti i ovlašćenja vezana za direktno izvršenje funkcije revizorskog tijela za finansijsku pomoć EU dodijeljenu Češkoj Republici kroz instrumente pojedinačnih politika EU i Kohezione politike u programskim periodima 2007-2013, 2014-2020 i 2021-2027. kako bi se osigurao jedinstven sistem zaštite finansijskih interesa zemalja EU, u skladu sa Zakonom br. 320/2001 Zb., Zakonom br. 255/2012 Zb., relevantnim zakonodavstvom EU i uzimajući u obzir međunarodno prihvaćene revizorske standarde.

ESTONIJA

Državna revizorska kancelarija Estonije¹⁹ je nacionalno tijelo odgovorno za reviziju fondova EU u Estoniji. Ovo nezavisno tijelo vrši reviziju korišćenja fondova EU dodijeljenih posredstvom državnih i lokalnih vlasti, provjerava zakonitost njihove upotrebe od strane krajnjih korisnika i ocjenjuje ispunjavanje obaveza u vezi sa ovim fondovima. Ima pravo da preduzima proceduralne korake radi provjere okolnosti koje su bile preduslov za dobijanje sredstava i obezbjeđivanje zakonite potrošnje sredstava.

- **Uloga i odgovornosti:** Uloga Državne revizorske kancelarije uključuje reviziju korišćenja i očuvanja državne imovine, kao i upotrebu fondova EU dodijeljenih Estoniji.
- **Nadležnost:** Državna revizorska kancelarija Estonije je vrhovna revizorska institucija u zemlji. Kancelarija je nezavisni državni organ, na čijem je čelu generalni revizor kojeg imenuje Parlament (Riigikogu).

MAĐARSKA

Generalni direktorat za reviziju fondova Evropske unije je revizorsko tijelo za fondove EU.

LETONIJA

Ministarstvo finansija je nacionalno Revizorsko tijelo za fondove EU u Letoniji²⁰. Državna revizorska kancelarija Republike Letonije je vrhovna revizorska institucija u zemlji i nezavisno sprovodi revizije javnih sredstava, uključujući fondove EU, kako bi osigurala zakonitost, ispravnost i efikasnost.

- **Revizorsko tijelo:** Ministarstvo finansija je određeno kao Revizorsko tijelo i odgovorno je za nadzor nad fondovima EU i drugom međunarodnom finansijskom pomoći. Djeluje kao Upravljačko tijelo, nadgledajući finansijsko upravljanje, planiranje, praćenje i evaluaciju u saradnji sa drugim ministarstvima i partnerima.

¹⁷ <https://www.arpa.hr/eng/Home/tabid/2386/Default.aspx>

¹⁸ <https://www.mfcr.cz/en/about-ministry/organisation-chart/section-financial-management-and-audit/dept-52-audit-authority>

¹⁹ <https://www.riigikontroll.ee/Riigikontrollkuiasutus/tabid/106/language/en-US/Default.aspx>

²⁰ <https://www.fm.gov.lv/en/audit-authority>

- **Vrhovna revizorska institucija:** Državni revizorska kancelarija Republike Letonije je nezavisna vrhovna revizorska institucija Letonije. Obavlja nezavisne revizije zakonitosti, ispravnosti i efikasnosti upravljanja javnim sredstvima, uključujući fondove EU, i na osnovu svojih nalaza daje preporuke vladi.

LITVANIJA

Od 30. aprila 2025. godine, Ministarstvo finansija Republike Litvanije je nacionalno tijelo za reviziju fondova EU i ovu funkciju je preuzelo od Nacionalne revizorske kancelarije.²¹ Nacionalna revizorska kancelarija je sačinila svoj posljednji revizorski izvještaj o strukturnoj pomoći EU u aprilu 2025. godine.

- **Ministarstvo finansija:** Vlada je donijela odluku 2020. godine, dok je Ministarstvo preuzelo funkciju od novembra 2020. godine.
- **Nacionalna revizorska kancelarija** je zaključno sa 30. aprilom 2025. godine prestala da bude revizorsko tijelo za fondove EU, istekom mandata.
- **Trenutna uloga Nacionalne revizorske kancelarije:** Iako više nije revizorsko tijelo za fondove EU, nastavlja da radi kao vrhovna revizorska institucija, obavljajući druge javne revizije, uključujući fiskalni nadzor i revizije učinka vladinih aktivnosti.

MALTA

Odjeljenje za internu reviziju i istrage na Malti uključuje Direkciju za reviziju fondova EU, koja je imenovana kao zvanično Revizorsko tijelo za fondove EU.

„Direkcija je odgovorna za reviziju širokog spektra programa finansiranih iz EU, koji su ključni za podršku u sprovođenju politika i ciljeva EU. To uključuje, ali nije ograničeno na, poljoprivredne fondove, regionalnu politiku EU, zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju, evropsku teritorijalnu saradnju (Interreg), ribarstvo i program „Sljedeća generacija EU“ (NGEU) usmjeren ka oporavku nakon COVID-a, zdravlju, održivoj i digitalnoj tranziciji. Pored toga, obuhvata migraciju i upravljanje granicama, kao i bezbjednost i odbranu, obezbjeđujući sveobuhvatan nadzor i stroge standarde revizije u više oblasti“.²²

Odjeljenje za internu reviziju i istrage je podređeno Kabinetu premijera i funkcionalno je odgovorno Odboru za internu reviziju i istrage (IAIB). Iako Odjeljenje djeluje u okviru Kabineta premijera, funkcionalni nadzor vrši Odbor, kojim predsjedava sekretar Kabineta ministara.

Malteška nacionalna revizorska kancelarija je vrhovna revizorska institucija na Malti.

RUMUNIJA

Revizorsko tijelo za fondove EU u Rumuniji je Revizorsko tijelo pri rumunskom **Državnom računovodstvenom sudu**. Ovo tijelo je odgovorno za eksternu javnu reviziju svih operativnih programa koji se finansiraju evropskim grantovima. Ono sprovodi revizije sistema upravljanja i kontrole, kao i pojedinačnih operacija, kako bi obezbijedilo Evropskoj komisiji potvrdu o pravilnoj upotrebi sredstava.

²¹ <https://www.valstybeskontrole.lt/EN/EUInvestmentAudit>

²² <https://iaid.gov.mt/en/the-department/eu-funds-audits-directorate/>

Institucionalna struktura: Revizorsko tijelo je uspostavljeno unutar Državnog računovodstvenog suda Rumunije, ali je zakonom obavezano da bude operativno nezavisno od ostalih aktivnosti javne revizije.

SLOVAČKA

Slovačko revizorsko tijelo je Vrhovna kancelarija za reviziju Republike Slovačke (NKU - SR).

SLOVENIJA

Revizorsko tijelo Republike Slovenije je Ministarstvo finansija – Kancelarija za nadzor budžeta, Odsjek za reviziju ostalih evropskih fondova u podijeljenom upravljanju.

7 Trenutno iskustvo Crne Gore u upravljanju fondovima EU, ključni zaključci i preporuke

7.1 Trenutno iskustvo Crne Gore u upravljanju fondovima EU

Crna Gora implementira sredstva EU kroz indirektno upravljanje još od prvog IPA razdoblja (IPA I 2007-2013). Od prvog IPA razdoblja do danas, zabilježen je značajan kontinuitet u institucionalnoj strukturi, koja se zasniva na sljedećem:

- **Nacionalni IPA koordinator (NIPAC)/Kancelarija NIPAC-a** nalaze se u Ministarstvu evropskih poslova i preuzeo je ovu funkciju od prethodnih institucija. NIPAC koordinira programiranje, nadgledanje, komunikaciju i vidljivost fondova EU dodijeljenih Crnoj Gori.
- **Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO)** i njegova **upravljačka struktura (MS)** nalaze se u Ministarstvu finansija, koordiniraju podnošenje paketa za povjeravanje izvršenja budžeta i Izjave o upravljanju, i snose ukupnu odgovornost za finansijsko upravljanje IPA pomoći u Crnoj Gori, kao i za zakonitost i regularnost troškova.
- Interna revizija fondova EU je centralizovana i sprovodi je Jedinica za internu reviziju sredstava EU, koja predstavlja odjeljenje u okviru Ministarstva finansija. **Revizorsko tijelo** sprovodi revizije sistema, revizije poslovanja i revizije računa sredstava EU.
- **Upravljačka i posrednička tijela** osnovana su sa početkom IPA III razdoblja (2021-2027) za potrebe upravljanja godišnjim i višegodišnjim IPA programima. Neke institucije, kao što su CFCU i Uprava za kapitalne projekte, sada dio Ministarstva javnih radova, imaju iskustvo koje datira još od IPA I; druge su pak osnovane nedavno u okviru IPA III.

Za IPA Godišnje akcione programe (2021-2027) institucionalna struktura obuhvata:

- Upravljačko tijelo – Ministarstvo evropskih poslova;
- Posrednička tijela za finansijsko upravljanje: CFCU i Uprava za kapitalne projekte u okviru Ministarstva javnih radova;
- Posrednička tijela za upravljanje politikama, osnovana u okviru relevantnih ministarstava: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede; Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; Ministarstvo finansija; Ministarstvo obrazovanja, nauke i inovacija.

U Interreg i IPA programe prekogranične saradnje uključena su sljedeća tijela:

- Upravljačko tijelo za IPA programe prekogranične saradnje pod indirektnim upravljanjem Crne Gore – Ministarstvo evropskih poslova;
- Nacionalno tijelo – Ministarstvo evropskih poslova;
- Tijelo za ugovaranje: CFCU (u slučaju bilateralnih prekograničnih programa pod indirektnim upravljanjem, CFCU obavlja ulogu Kontrolnog tijela);
- Kontrola prvog nivoa: u slučaju programa sa državama članicama, CFCU obavlja ulogu kancelarije za kontrolu prvog nivoa.

Za višegodišnje operative programe za zapošljavanje i socijalnu inkluziju:

- Upravljačko tijelo – Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga;
- Posrednička tijela za finansijsko upravljanje – Zavod za zapošljavanje Crne Gore i CFCU;
- Posredničko tijelo za upravljanje politikama – Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografiji.

Za Višegodišnji operativni program za životnu sredinu i klimatske promjene:

- Upravljačko tijelo - Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje – bivša Uprava za kapitalne projekte, sada dio Ministarstva javnih radova;

Za Instrument za reformu i rast²³:

- Nacionalni koordinator – ministar evropskih poslova/NIPAC;
- Zamjenik nacionalnog koordinatora – Ministarstvo finansija/NAO;
- Sekretarijat Reformske agende – Ministarstvo evropskih poslova, Direktorat za pretpristupnu finansijsku pomoć EU;
- Institucija odgovorna za reformu;
- Institucija odgovorna za korak;
- Revizorsko tijelo.

Aneks 1 sadrži listu potencijalnih crnogorskih javnih korisnika NRPP-a (2028-2034), uključujući buduća potencijalna programska tijela NRPP-a, na osnovu trenutnog institucionalnog okvira. Osim Ministarstva evropskih poslova i Ministarstva finansija, crnogorska vlada ne uključuje resorna ministarstva sa integrativnim ili koordinacionim funkcijama.

7.2 Nadležnosti Koordinacionog i Upravljačkih tijela u okviru NRPP-a i trenutno stanje

Funkcije programskih tijela za Kohezionu politiku i Zajedničku poljoprivrednu politiku utvrđene su u Predlogu Regulative o NRPP-u, i to u članovima 49-53. Član 49.3 propisuje: „**Upravljačkom tijelu može se povjeriti obavljanje određenih funkcija Koordinacionog tijela. Dogovori između Koordinacionog tijela i Upravljačkog tijela moraju se evidentirati u pisanom obliku**“.

²³ Kao što je predstavljeno u Predlogu Uredbe o sistemu implementacije Instrumenta za reforme i rast u Crnoj Gori

Napominje se da su, prema Predlogu Regulative Komisije o NRPP-u, određene funkcije dodijeljene samoj državi članici EU, a ne konkretnom programskom tijelu (vidjeti, na primjer, član 58 *Odgovornosti država članica* i član 63 *Prikupljanje i evidentiranje podataka*). Radi pravne sigurnosti, države članice EU će morati da dodijele ove „nedodijeljene funkcije“ nakon usvajanja novih Regulativa za period 2028-2034.

Tabela 4 u nastavku prikazuje funkcije Koordinacionog tijela u okviru NRPP-a i crnogorskih struktura koje trenutno obavljaju odgovarajuće funkcije u okviru IPA III i Instrumenta za reformu i rast.

Trenutno nijedna struktura unutar crnogorske administracije ne obavlja sve funkcije koje se zahtijevaju od **Koordinacionog tijela**. Relevantne nadležnosti i kapaciteti nalaze se u Ministarstvu evropskih poslova i Ministarstvu finansija. Stoga, Koordinaciono tijelo treba da povjeri određene funkcije Upravljačkim tijelima. Precizna raspodjela funkcija i obim delegiranja zahtijevaju pravnu sigurnost.

TABELA 4 - FUNKCIJE KOORDINACIONOG TIJELA KOJE TRENUTNO OBAVLJAJU CRNOGORSKE STRUKTURE U OKVIRU IPA III I RGF-A

NRPP nadležnosti (Predlog Regulative o NRPP-u, član 50)	IPA III	RGF
Koordinacija plana/poglavlja i osiguranje koherentnosti strateškog planiranja (Regulativa o NRPP-u, član 50 (b))	NIPAC	NIPAC
Upravljanje (uspostavljanje sistema, izrada procedura i alata) i administrativni kapaciteti organa (Regulativa o NRPP-u, član 50 (a))	NAO	NAO
Administrativni kapaciteti organa, zainteresovanih subjekata, partnera i korisnika (Regulativa o NRPP-u, član 50 (h))	NAO/NIPAC	NAO/NIPAC
Nadgledanje i evaluacija procesa i napretka u implementaciji Programa (Regulativa o NRPP-u, član 50 (a) (i))	NIPAC	NIPAC
Komunikacija (Regulativa o NRPP-u, član 50 (j))	NIPAC	NIPAC
Podnošenje zahtjeva za plaćanje (Regulativa NRPP, član 50 (c))	NAO	NAO
Finansijske prognoze (Član 50 (d) Regulative o NRPP-u)	NAO	NAO
Izjava o upravljanju, Godišnji paket garancije (Regulativa o NRPP-u, član 50 (e) (f))	NAO	NAO
Finansijski tokovi, transfer fondova EU upravljačkim tijelima/posredničkim tijelima (Regulativa o NRPP-u, član 50 (g))	NAO	NAO

Izvor: Analiza konsultanta

Funkcije upravljačkih tijela utvrđene su u Predlogu Regulative o NRPP-u, član 51.

Analiza ovih funkcija pokazuje da Upravljačko tijelo obavlja poslove pod (nedodijeljenom) nadležnošću država članica, i to:

Član 51(h): Elektronsko evidentiranje i čuvanje podataka potrebnih za nadgledanje, evaluaciju, finansijsko upravljanje, verifikacije i revizije, u skladu s članom 58 [Odgovornosti država članica] i Aneksom IV [Ključni zahtjevi], kao i obezbjeđivanje sigurnosti, integriteta i povjerljivosti podataka i autentifikacije korisnika.

Član 51(l): Dostavljanje informacija o napretku u sprovođenju mjera iz Plana, kako je propisano članom 58 [Odgovornosti država članica] i Aneksom IX [Izveštavanje o napretku u realizaciji mjera].

Takođe, u skladu sa članom 51(k), Upravljačko tijelo mora potpisati izjavu o upravljanju iz tačke (a) člana 59(1), tačke (c)(1), tačke (a) [Godišnji paket garancije], prema obrascu iz Aneksa XII [izjava o upravljanju]. Ova funkcija je takođe propisana članom 50(e)(f) koji se odnosi na funkcije Koordinacionog tijela.

Trenutno nijedna struktura u crnogorskoj administraciji ne obavlja sve funkcije koje se zahtijevaju od Upravljačkog tijela prema Predlogu Regulative o NRPP-u. Relevantne nadležnosti i kapaciteti nalaze se u Upravljačkim tijelima, Posredničkim tijelima za finansijsko upravljanje i Ministarstvu finansija (NAO). Član 49.4 Predloga Regulative o NRPP-u propisuje: „Upravljačko tijelo može odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje određenih zadataka koje su u njihovoj nadležnosti. Ugovorni odnosi između upravljačkih tijela i posredničkih tijela moraju biti evidentirani u pisanom obliku. Zadaci delegirani posredničkim tijelima ne mogu se dalje delegirati drugim tijelima.”

Precizno delegiranje zadataka i obim delegiranja zahtijevaju pravnu sigurnost.

Tabela 5 u nastavku prikazuje funkcije Upravljačkog tijela koje trenutno obavljaju crnogorske strukture u okviru IPA III i RGF-a. Nijesu sve funkcije koje se obavljaju u okviru IPA III jednako definisane za RGF.

TABELA 5: FUNKCIJE UPRAVLJAČKOG TIJELA KOJE TRENUTNO OBAVLJAJU CRNOGORSKE STRUKTURE U OKVIRU IPA III I RGF-A

Funkcije vezane za NRPP	IPA III	RGF
Izbor operacija (Regulativa o NRPP-u, član 51 (a)), uključujući generisanje projekata i pripremu poziva za podnošenje predloga	Posrednička tijela za finansijsko upravljanje (CFCU, Ministarstvo javnih radova (ranije Uprava za kapitalne projekte) i Zavod za zapošljavanje Crne Gore; Upravljačko tijelo, Posrednička tijela za upravljanje politikama.	NIPAC / ministarstva odgovorna za korake
Verifikacije upravljanja i upravljanje nepravilnostima; praćenje na nivou projekta (Regulativa o NRPP-u, član 51 (b) (c) (j))	Posrednička tijela za finansijsko upravljanje (CFCU, Ministarstvo javnih radova (ranije Uprava za kapitalne projekte) i Zavod za zapošljavanje Crne Gore; NAO).	Ministarstva odgovorna za reforme pod rukovodstvom NIPAC-a
Nadgledanje na nivou programa (Regulativa o NRPP-u, član 51 (d))	Upravljačko tijelo, NIPAC	NIPAC
Nadzor posredničkih tijela (Regulativa o NRPP-u, član 51 (e))	Upravljačko tijelo	NIPAC/Ministarstvo finansija
Administrativni kapaciteti (UT, posrednička tijela i korisnici) (Regulativa o NRPP-u, član 51 (e) (f))	NAO	NIPAC
Plaćanja tijelima/korisnicima (Regulativa o NRPP-u, član 51 (g))	Posrednička tijela za finansijsko upravljanje (CFCU, Ministarstvo javnih radova (ranije Uprava za kapitalne projekte) i Zavod za zapošljavanje Crne Gore	Ministarstvo finansija

Elektronski sistem za čuvanje podataka (Regulativa o NRPP-u, član 51 (h)) – Odgovornost države članice	NAO, Posrednička tijela za finansijsko upravljanje, NIPAC	NIPAC
Smjernice za korisnike (Regulativa o NRPP-u, član 51 (i))	Upravljačko tijelo i posrednička tijela	NIPAC
Izjava o upravljanju, Godišnji paket garancije (Regulativa o NRPP-u, član 51 (k))	Upravljačko tijelo, posrednička tijela, NAO	Ministarstvo finansija/NIPAC

Napomena: Funkcija interne kontrole je integrisana u sistem interne finansijske kontrole u javnom sektoru i primjenjuje se na sve izvore sredstava.

8 Preporuke

8.1 Koordinaciono tijelo

Crna Gora treba da donese pravovremenu odluku o imenovanju tijela koje će preuzeti odgovornosti za koordinaciju, koje će biti uspostavljeno u skladu sa Regulativom o NRPP-u (Član 49.3 Predloga Regulative o NRPP-u).

U poglavlju 3 Studije se ističe da je **strateška koordinacija neophodna kako bi se obezbijedila komplementarnost i sinergija, čime se osigurava izbjegavanje dvostrukog finansiranja i preklapanja već u ranoj fazi procesa, posebno u fazi programiranja. Ovo se odnosi ne samo na sredstva kojima upravlja Crna Gora, već i na komplementarnost i sinergiju sa nacionalnim alokacijama EU i učešće Crne Gore u programima kojima direktno upravlja Evropska komisija.**

S obzirom na to da ova funkcija zahtijeva značajno iskustvo u programiranju, kao i odgovarajuće pregovaračko iskustvo sa Komisijom, te uzimajući u obzir sveobuhvatno i efikasno iskustvo Ministarstva evropskih poslova u koordinaciji fondova EU pod direktnim, indirektnim i podijeljenim upravljanjem, preporučuje se da funkciju Koordinacionog tijela preuzme **Ministarstvo evropskih poslova**, koje se nameće kao logičan kandidat za obavljanje ove funkcije.

8.2 Upravljačka tijela

Crna Gora treba da donese pravovremenu odluku o nadležnostima Upravljačkih tijela za Kohezionu politiku koja će biti uspostavljena u skladu sa Predlogom Regulative o NRPP-u (Član 49.1 Predloga).

Prema zaključcima Studije o broju i obimu programa, pored Interreg programa predviđena su još dva programa:

- Višesektorski „Program pametnog i održivog razvoja“ koji se finansira iz Evropskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i Kohezionog fonda (CF);

- Višesektorski „Program za zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i socijalnu inkluziju ” koji se finansira iz Evropskog socijalnog fonda (ESF).²⁴

Upravljačka tijela za višesektorske programe (ili poglavlja u skladu sa terminologijom iz Predloga Regulative o NRPP-u) treba da budu imenovana na osnovu iskustva i najbolje prakse u državama članicama EU, odnosno u skladu sa praksom Upravljačkih tijela odgovornih za višesektorske programe koji se finansiraju iz ERDF/CF i ESF.

Za višesektorski „Program pametnog i održivog razvoja“, koji se finansira iz Evropskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i Kohezionog fonda (CF), iskustvo država članica EU pokazuje da se Upravljačko tijelo bira iz redova organa sa integrativnom funkcijom, kao što su Ministarstvo regionalnog razvoja, Ministarstvo finansija, Ministarstvo za razvojne fondove, Ministarstvo ulaganja, regionalnog razvoja i informatizacije, ili Ministarstvo za investicije i evropske projekte.

Crna Gora je odlučila da za ovu funkciju imenuje postojeće tijelo. Preporučuje se da **Ministarstvo finansija** preuzme funkciju Upravljačkog tijela za ERDF/CF, jer je to jedini organ sa značajnim iskustvom u uspostavljanju sistema za upravljanje fondovima EU, kao i sa bogatim iskustvom u ugovaranju i finansijskom upravljanju, koji takođe ima kapacitete za odgovaranje na izazove apsorpcije sredstava, obezbjeđivanja usklađenosti i postizanja rezultata.

Kada je riječ o višesektorskom „Programu za zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i socijalnu inkluziju“ koji se finansira iz Evropskog socijalnog fonda (ESF), kako je navedeno u ovoj Studiji, u većini država članica EU ovim programima upravlja resorno ministarstvo nadležno za zapošljavanje. U Crnoj Gori, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga trenutno stiče iskustvo kao Upravljačko tijelo za IPA operativni program „Zapošljavanje i socijalna inkluzija u korist Crne Gore za period 2024-2027“. S tim u vezi, preporučuje se da **Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga** preuzme funkciju Upravljačkog tijela za ESF.

Kada su u pitanju Interreg programi, Ministarstvo evropskih poslova Crne Gore ima bogato iskustvo kao Upravljačko tijelo za programe prekogranične saradnje sa Albanijom i Kosovom, ali i kao Nacionalno tijelo za nekoliko Interreg programa koji su pod podijeljenim upravljanjem. Kompleksnost upravljanja ovim programima takođe zavisi od kapaciteta nadležnih organa partnerskih država. Stoga je obezbjeđivanje kontinuiteta prethodne saradnje sa partnerskim državama u okviru programa prekogranične saradnje i Interreg-a odlučujući faktor za buduću apsorpciju, usklađenost i postizanje rezultata. Preporučuje se da **Ministarstvo evropskih poslova** preuzme funkciju Upravljačkog tijela za relevantne Interreg programe sa IPA državama.

8.3 Revizorsko tijelo

U državama članicama EU, funkciju Revizorskog tijela obavljaju ad-hoc uspostavljena Revizorska tijela ili Državne revizorske institucije (DRI). Crna Gora je uspostavila Revizorsko tijelo za reviziju sredstava Evropske unije, čija je izričita djelatnost revizija sredstava EU. Nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Revizorsko tijelo će nastaviti sa revizijom pretpristupnih fondova EU sve dok se odgovarajući programi ne završe.

S obzirom na opsežno iskustvo Revizorskog tijela, preporučuje se da se ovo tijelo imenuje i za **Revizorsko tijelo** za fondove Kohezione politike nakon pristupanja, barem za prvu višegodišnju

²⁴ Nazivi dva programa su privremeno određeni u Studiji, ali nijesu konačni.

perspektivu. To bi omogućilo maksimalnu fleksibilnost u rješavanju potreba za revizijom fondova EU, s obzirom na postepeno ukidanje IPA fondova.

8.4 Trenutno imenovane institucije u okviru IPA i/ili RGF-a

Što se tiče trenutno uspostavljenih institucija, posebno Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u svojstvu trenutnog Upravljačkog tijela za Višegodišnji operativni program, njihovu ulogu treba da iskoristi buduće Upravljačko tijelo ili buduća posrednička tijela. Oni će morati da preuzmu određenu ulogu u kreiranju politika za buduće programe, imajući u vidu njihov institucionalni mandat.

Isto važi i za posrednička tijela za upravljanje politikama, čija će se uloga i angažman morati definisati u budućem periodu.

9 Aneks 1: Spisak potencijalnih crnogorskih javnih korisnika NRPP-a (2028-2034), uključujući potencijalna buduća programska tijela NRPP-a

Ministarstva (po abecednom redu):

1. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
2. Ministarstvo ekonomskog razvoja;
3. Ministarstvo energetike i rudarstva;
4. Ministarstvo evropskih poslova;
5. Ministarstvo finansija;
6. Ministarstvo javne uprave;
7. Ministarstvo javnih radova;
8. Ministarstvo kulture i medija;
9. Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava;
10. Ministarstvo odbrane;
11. Ministarstvo pomorstva;
12. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
13. Ministarstvo pravde;
14. Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine;
15. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija;
16. Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga;
17. Ministarstvo regionalnog-investiciono razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama;
18. Ministarstvo saobraćaja;
19. Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije;
20. Ministarstvo sporta i mladih;
21. Ministarstvo turizma;
22. Ministarstvo unutrašnjih poslova;
23. Ministarstvo vanjskih poslova;
24. Ministarstvo zdravlja.

Revizorske institucije:

25. Državna revizorska institucija (DRI);
26. Revizorsko tijelo.

Ostali potencijalni djelovi strukture:

27. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
28. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost;
29. Uprava za gazdovanje šumama i lovištima;
30. Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama;
31. Uprava za zaštitu kulturnih dobara;
32. Agencija za audiovizuelne medijske usluge;

33. Zavod za školstvo;
34. Centralna banka;
35. Centar za ekotoksikološka istraživanja – CETI;
36. Centar za stručno obrazovanje;
37. Privredna komora;
38. Uprava carina;
39. Zavod za zapošljavanje;
40. Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti;
41. Agencija za zaštitu životne sredine;
42. Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond);
43. Fond za inovacije;
44. Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju;
45. Institut za biologiju mora;
46. Institut za javno zdravlje;
47. Zavod za socijalnu i dječju zaštitu;
48. MONSTAT;
49. Agencija za investicije Crne Gore;
50. Nacionalna turistička organizacija;
51. Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore;
52. Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom;
53. Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ Budva;
54. Uprava za nekretnine;
55. Naučno-tehnološki park Crne Gore;
56. Sekretarijat za zakonodavstvo;
57. Generalni sekretarijat Vlade;
58. Poreska uprava;
59. Tehnopolis;
60. Uprava za vode.

Sve opštine